

LIBRIS

We know
books

Bogdan NITA este în prezent cercetător asociat la Universitatea din Edinburgh. A publicat *Ontologia operei de artă* (Institutul European, 2016) și are în pregătire studiul *An Ashkenazy Tale: 9 orations on anti-art for art's sake* (toamnă/iarnă 2022).

Bogdan Nita, *Când lăcusta a vorbit ierbii*
© 2022, Institutul European Iași

INSTITUTUL EUROPEAN
Iași, Str. Bălușescu nr. 2, OP 6, CP 1309
euroedit@hotmail.com; www.euroinst.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României**

NIȚĂ, BOGDAN

Când lăcusta a vorbit ierbii / Bogdan Nita. -
Iași: Institutul European, 2022
ISBN 978-606-24-0340-9

821.135.1

Reproducerea (parțială sau totală) a prezentei cărți, fără acordul Editurii, constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu Legea nr. 8/1996.

Printed in ROMANIA

Bogdan Nita

CÂND LĂCUSTA A VORBIT IERBII

INSTITUTUL EUROPEAN
2022

Cuprins

Partea I / 7

Partea a II-a / 27

Partea a III-a / 89

Partea I

Nu sunt mare, nu sunt mic,
mai degrabă sunt, cum spune mama, potrivit. Adică, potrivit de înalt să pot privi întreaga lume, potrivit de mic să pot sta cu picioarele pe pământ, potrivit de pofticios să gust din întreaga planetă, potrivit la minte să fiu uneori lucid și potrivit de sensibil să știu ce e melancolia.

Când terminam clasele primare uneori plecam cu o coroană mare de crengi și flori pe cap. Trebuia să o port din curtea școlii până acasă, chiar dacă uneori îmi pica pe nas, în timp ce pantalonii negri, călcați la dungă, dădeau să pice pentru că înainte cu o seară calculasem greșit unde să dau gaură la curea.

În verdeța din creștetul capului meu o lăcustă croșeta litere din petale de flori. Toate vocalele erau făcute din petale albe, iar consoanele din petale multicolore. „Literele de la sfârșitul alfabetului”, zice lăcusta, „sunt făcute din ghimpi de trandafiri”.

Literele nu sunt nici mari, nici mici, ele sunt, mai degrabă, cum zice lăcusta, potrivite. Unele sunt mai înalte, unele sunt mai mici, unele sunt mai rotunde sau mai goale, iar altele au forme străine. Acum noi nu știm dacă careva așteaptă litere de la mine sau de la lăcustă. Ce începusem să aflu e că odată ce termini școala, scrisul se pierde ușor, ca apa printre pietrele de la mal.

În ultima zi de gimnaziu mi-am amintit de prima zi de școală, când mama mea m-a pus să scriu alfabetul pe tabla neagră cu miere. Apoi m-a luat de perciuni și mi-a zis să ling literele de pe tablă. Perciunii trebuiau treziți ca să-mi amintească tot restul vieții să nu fiu obraznic, iar mierea de pe limbă trebuia să-mi aducă aminte că învățătura este bună pentru mine.

Școala s-a terminat și mama mi-a zis să mă duc la seminar, „nu am cum să învăț despre lume dacă nu o văd mai întâi”, îmi zicea ea. „Lumea trebuie văzută și apoi ascultată”.

În ziua în care m-am decis să plec mi-a gătit o ciorbă de vită și mi-a zis: „asta îți va aduce aminte ce gust are țara și cum poți să aduci laolaltă oamenii”. Supa făcută cu tăiței de casă era împrejmuțată numai de gânduri și planuri bune. Așa suntem noi în familie, masa

ne întinde mâinile ca la rugăciune în timp ce supa ne învață să degustăm. Bunica ține să ne reamintească mereu că suntem ceea ce mâncăm.

Supa devine uneori ciorbă, iar ciorba devine uneori supă, fără ca cineva să se supere. Uneori supa e anarhistă și își schimbă culoarea, uneori e mai gălbuie, alteori e mai verzuie.

Copiii din incită sunt cei mai inventivi. În fiecare zi creăm împreună un joc. Pe malul Cașinului ne întrebăm dacă putem atinge lumina așternută pe pielea de găină a râului. Sperăm să putem petrece toată ziua rătăcind pe pajiștea apei fără ca cineva să ne cheme la supă. Câinele aleargă mâțele nestingherit de nimeni.

Toată lumea mă strigă N. și niciodată nu am știut de ce, pentru că toată lumea știe că nu îmi place să fiu strigat N. Pe mine mă cheamă Felix, un nume ciudat într-o incintă unde cei mai mulți sunt numiți Vasile sau Ionuț, alintat Nuțu, Adrian sau Adi, Marian sau Silviu. Felix era un nume exotic și adesea trezea antipatii.

Soarele strălucește de septembrie, dar căldura încă nu e vie, el oglindește o imagine a zilei ca o oglindă jerpelită prinsă printre culorile frunzelor fășnețe. Toamna, sub un soare

spălăcit, copiii își strâng jocurile din fața blocului. Străzile devin pustii, iar câinii încep să fie mai vizibili decât de obicei. În ultima vară cel mai des am jucat: „Barba oarba”, „1,2,3,4 la perete stai”, „Flori, fete sau băieți”, „Prinsa”, „Fripta”, „Țurca”, „Batista parfumată” și „Țară-țară, vrem ostași”.

Verișoara mea, Ileana, mi-a zis că vrea să uite gustul supei, ea vrea să meargă în Austria și să învețe un alt gust. Era obsedată să vadă ce gust are o clătită în zeamă de vită, ea voia să caute gustul unei *Frittatensuppe*. Ea îmi zicea mereu: „în Austria, oamenii sunt atât de fericiți, încât pun clătite în supă”.

Austria nu a primit-o. Ileana mi-a zis într-o vară că oamenii sunt ca blocurile de gheață pe care nici măcar soarele nu le poate topi. Ea a decis să plece în Germania pentru că, zicea ea, „acolo nimeni nu are gust, iar mâncarea nu se adulecă”. După mai multe luni de Germania mi-a zis că acolo nu există *Topfengolatsche* ca în Austria și că începe să uite gustul țării. Mai târziu aveam să aflu că *Topfengolatsche* de la cafeneaua Aida au un gust asemănător cu cel al poalelor în brâu din Moldova.

În Austria un ciolan de vită se fierbe în jur de patru ore jumate ca să scoată toată zeama

din măduvă, apoi se pune deoparte de aragaz până temperatura zemei de ciolan scade. Într-un timp se fac clătitele, similar celor moldovenești, cu făină, zahăr, apă, ou și apă minerală, numai că austriecii adaugă și pătrunjel. Austriacul zice că nu trebuie să fie nici un tip de mâncare fără ceva verde în ea. Fiecare clătită trebuie să fie groasă cât un carton de împachetat pentru că, zice Austriacul, „trebuie să mimeze carnea”. Taiate în formă de tăiței, clătitele se adaugă în supa răcorită. *Frittatensuppe* așază la masă copilul cu bătrânul într-o simetrie imperfectă, unde cei doi se oglindesc mestecând cu poftă șnururi de clătită.

În Moldova, când terminăm masa, strângem farfuriile, tacâmurile și firmiturile, apoi ne îmbrățișăm și stingem lumina. După fiecare masă de seară vine întunericul, iar nimeni din familia mea nu vrea să se certe cu el pentru că întunericul ne poate da cele mai negre amintiri. La mine în Moldova o amintire neagră este o amintire pe care, cu cât vrem mai mult să o uităm, cu atât crește mai mare în corpul nostru, ca o teamă. O amintire neagră e ca o pată de cerneală.

Când învățam să scriu, adesea pe foaia de hârtie creponată se prelingea o picătură de

cerneală albastră din stiloul mamei și așezam fără panică o sugativă care extrăgea toată culoarea. Pe foaia mea cu bastonașe și liniuțe rămânea numai umbra cernelii. Despre ea mama îmi zicea că e un semn rău și că voi scrie urât de acum înainte. De fiecare dată când scriu de mână mai fac din când în când câte o umbră neagră.

Cândva am încercat să fac o supă de cerneală. De teamă să nu mă supăr, mama a gustat din ea. De atunci, ea are o pată în loc inimă.

Acasă broaștele orăcăie noaptea, iar greierul seara. Ziua, lăcustele flutură polen peste toată câmpia din dreapta blocului.

Într-o dimineață Ileana mi-a zis: „Numai în întuneric ne putem gândi la cum putem simți lumina. Dacă stai și te gândești bine, lumina nu are sens fără întuneric, cum noaptea nu are sens fără lumină. Noaptea și ziua fac o zi, cum lumina și întunericul fac tot o zi. Fiecare zi e magică, ea e ca o supă”.

La suprafață, supă e mai clară decât ciorba, însă la fundul castronului amândouă sunt întunecate. Ileana spune că am castronul prea mare, mama spune că supă nu a fost curățată de spume și de aceea e tulbură.

Ciorba are prea multe amintiri, ea e mereu tulbură.

Ileana mă îndemna: „Trebuie să mergem în întuneric, în trecut, să ne purtăm pe memorii pentru că numai acolo noi putem găsi gustul supei. Pentru că numai aici putem simți lipsa luminii și numai când simțim lipsa luminii putem călători”. Ea voia ca eu să plec pe furișul nopții cu ea în Germania.

Era ultima zi de școală și prima zi în care mă pregăteam să plec la seminar. Ileana m-a învățat cum să păstrez în negrul memoriei gustului supei de vacuță. Apoi mi-a zis că dacă ajung în Austria vreodată să știu că pentru ei caisele sunt cum sunt prunele pentru români: copiii le mănâncă, mamele și bunicile le pun în prăjituri, iar bărbații le beau sufletul.

Fratele meu aștepta în pat trecerea zilei. Eu am plecat de dimineața pe dealul Perchiu, unde am găsit o lăcustă jumate verde jumate galbenă, cu picioarele lungi și cărnoase, cu antenele negre și aripile lăptoase.

Am prins-o în pumn, pentru că nu știam ce altceva să fac. „Ce ai făcut corpului meu?”, zise ea. „M-ai găsit si uite ce mi-ai făcut,

acum sunt șchioapă, iar antenele mă dor”. Eu nu înțelesesem nimic din ce îmi zisese lăcusta. După ce făcusem câțiva pași cu lăcusta în pumn, simțeam cum iarba foșnăia din ce în ce mai zgomotos sub tenișii mei de gumă. Iarba își cerea lăcusta înapoi.

Lăcustă era o femeie tânără, cu haina colorată rigidă, ca să îi mascheze corpul. Antenele i s-au tras înapoi, lăcusta mică se învârtte suprimată în golul palmei mele. În pumnul meu, ea își pierde simțirea și parcă voia să îmi citească o listă lungă cu reproșuri. Antenele mă înțepau pentru a-mi atrage atenția. Corpul ei drept și perfect format, fără să arate nici un sentiment, se clătină în stânga și-n dreapta pentru câteva momente, iar apoi stătu neclintit, ca și cum mica lăcustă reflecta.

Ea nu are răbdare în palma mea și zboară săltăreț spre alte ierburi. În spatele ei, literele reproșurilor cad ca bolovanii în pământul prăfuros.

Odată ce sunt afară, pe dealuri, îmi place să inspir la maximum și apoi să mă rup de restul zilei, ca un cotor de bilet pentru lumea cealaltă. Am fost îndrăzneț să vin aici, la un loc unde lăcustele roiesc cu miile, iar eu nu cunosc pe nici una. Câmpia plină de lăcuste e ca un *Mohnschnecke*, ea se rotește convulsiv

în interior, în timp ce macii își scutură miliioanele de semințe.

Lăcustele sunt certate cu Dumnezeu, merg singure spre casă și consumă doar un pahar de vin pe zi. Cina lor nu e niciodată consistentă. Ele adorm mereu cu stomacul gol pe jumătate. Apoi își scot haina colorată și își așază corpul lor pe vârful ierbii, unde există un strat subțire de praf, și la un moment dat se desprind de firul verde, să se lase purtate pe valurile vântului, peste întreaga câmpie.

Pentru a supraviețui cât mai mult, corpul nostru face un pact cu moartea. Când convenția este încălcată, atunci corpul încearcă să întârzie moartea cât mai mult posibil. Corpul nostru atârână de un fir de iarbă. La fel, ca să poată gusta din ramura ierbii, lăcusta a făcut un pact cu ea să-i poarte porii prin câmpie cu trupul ei, iar apoi poate mușca din a ierbii carne verde. Când acordul se încalcă atunci iarba se retrage, iar lăcusta migrează.

Cerul este aproape complet albastru, astfel încât iarba e ușor uscată.

Când oamenii vin să taie iarba, eu le arăt literele lăcustei căzute pe pământ. Ei îmi zic: „e un păcat să tulburi lăcusta când vorbește ierbii. E timidă și își pierde literele”.